

An Investigation of Prospective Science Teachers' Attitudes Towards the Profession of Teaching

Mustafa AKILLI
Sabriye SEVEN

Atatürk University, Faculty of Education

Abstract

The aim of this study is to investigate prospective science teachers' attitudes towards the profession of teaching. Sample of the study was chosen from the Department of Primary Science Teacher Education. In order to determine prospective science teachers' attitudes "Profession of Teaching Attitude Scale" was used. The reliability coefficient for the scale was found as 0,69. Data were analyzed using SPSS program. As a result, it is found that gender and high school factors don't affect the beliefs. After results it was concluded that it will be useful to improve their attitudes because of the importance of attitude concept in teaching.

Keywords: *The profession of teaching, attitude, prospective teacher*

SUMMARY

It is very important to enjoy and to love conducting teaching profession, that requires patience, self devotion, and labor in order to be successful. This condition is related to the fact that teachers' attitudes to teaching profession is a significant variant of success in profession. In general meaning, an attitude is an inclination referred to an individual that is forming his thoughts, feelings and behaviors about psychological object regularly. One of the two important traits in its basis is to be long-term and the other is to contain cognitive, emotional, and behavioral styles. These styles interact with each other. In other words, attitude is not a behaviour that can be observed but an inclination that may trigger the behaviour. It is a very common feeling in society that the individual's attitude towards work may influence the end product and a person who doesn't love his profession cannot be successful (Güven, 1988). For that reason, the concept of attitude is very crucial for teachers and teaching profession. Because, in teaching profession the end product directly influences the education and training of other individuals. By the way, Atasoy(2002) depicts its importance for teaching profession in other words by emphasizing that attitude not only produces learning but also changes learning styles, as it contains features like evaluation and curiosity that compels attention, meaning it affects individual's use of cognitive strategies.

Purpose of the Study

The purpose of this study is to examine prospective science teacher attitudes toward teaching profession in terms of gender, and types of the high school they graduated from. These levels are interpreted according to the findings derived from the answers given to different items, and then suggestions are made.

METHOD

The sample of the study was chosen from the Department of Primary Science Teacher Education, Kazım Karabekir Education Faculty, Ataturk University. 125 4th year teacher candidates took place in the sample. Survey method was used in this descriptive research. "Profession of Teaching Attitude Scale" with the 0,69 reliability coefficient was used to determine the level of science teacher candidates' attitudes toward teaching profession. SPSS program was used in data analysis. Each teacher candidate's point was calculated. Whether the effects of gender and the belief in the independent group t-test was detected. The type of one-way ANOVA test was carried out to find that whether the average of the scores of teacher candidates' attitudes of scale has been changed according to high school graduates. The 0.05 level of statistical significance was taken to calculate. The average values of the evaluation points were realized.

FINDINGS & RESULTS

In table 2, there are answers given by teacher candidates classified according to gender. On surveying this table, it is understood gender doesn't make a remarkable difference "on attitude to teaching profession" ($t_{(124)}=1,236$; $p>0,05$). In similar way, the results in table 3 show that the sort of high school teacher candidates graduated from doesn't affect attitude to profession outstandingly. ($F(3,121)=0,506$; $p>0,05$). On analysing table 4, the most outstanding items are 31 and 7 that have the lowest average (2,94 and 2,97). The former is the indicator of the fact that teacher candidates are away from the necessity to renew and improve themselves, the latter indicates how hesitant they are about whether the profession they will perform fits their characters or not, although they are at the last degree of their educations. But, interestingly, teacher candidates cite almost the opposite views by the point averages they've got from the items 1,3,4,5 (3,43-3,56-3,60-3,64 respectively.). Alongside these items, the average of the item 17 shows teacher candidates unfortunately believe their profession will satisfy them neither tangibly nor intangibly. This intangibly unsatisfactoriness and the fear of being unhappy in the profession re-appears in 9. and 20. items with low average points (3,38 and 3,32). The hesitates teacher candidates have about their profession continue in items 8,11,25,29 and 32 respectively. Despite these worrisome results, 19 is the item having the highest average (4,26). In this item teacher candidates depict in spite of their fears, they've made great effort to be successful in this profession in the future. Similarly, they mention they enjoy the activities related to their profession in item 2. Yet, contrary to the worrisome results above, the candidates interestingly mention they've chosen this profession intentionally and voluntarily in item 12 with the average

of 4,08 point. Teacher candidates point out they are conscious of the fact that teaching profession requires sharing and its main components are virtues like honor, patience, and devotion (items 27, 28, and 35). They also reveal they love class atmosphere and it is a great feeling to teach people (items 34 and 15). And eventually, although it is a different point to discuss how much teacher candidates want this profession, their belief to perform this profession properly is pleasing (item 21). And also, the average point 125,17 taken from the whole scale can be accepted as an indicator of that teacher candidates' attitude towards profession is not pretty negative.

CONCLUSIONS & DISCUSSIONS

On handling survey results, although it is fairly positive to teaching profession, it is understood in their minds, teacher candidates have complex feelings and attitudes. This is such a result that may be discussed from the view of teacher candidates who are at the last grade, soon will begin teaching and that may lead people related to this topic to different evaluations and consequences. Yet, regarding attitude as an important point in being successful in profession, the necessity of increasing their positive attitudes and to make them ignore negative thoughts and begin profession with higher attitudes is a case that should not be neglected. This achievement means not only the individual success of teacher candidates but also the success of their students in future. Because it is mentioned teachers with high attitudes, proficiency and self confidence have the desire to try methods to make students more successful, have determination and endeavour more to make their students show higher performance. (Wolfok, Rosof ve Hay 1990; Bıkmaz, 2004). Considering this point of view, the importance of "attitude to profession" arises in higher extents.

İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi

Mustafa AKILLI
Sabriye SEVEN

Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Bu çalışmada, İlköğretim Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutum düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Örneklemi Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 125 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Adaylara 20 olumlu, 15 olumsuz sorudan oluşan ve güvenilirlik katsayısı 0,69 olarak hesaplanan "Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Sonuçta cinsiyetin ve mezun olunan lise türünün adayların tutumları üzerinde bir farklılığa sebep olmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin çok da olumsuz yönde gelişmemiş olduğu belirlenmiş ancak sahip oldukları tutum düzeyinin artırılmasının daha faydalı olacağı kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, tutum, öğretmen aday

Bugünün medeniyetleri hangi derecede olursa olsunlar gelişimlerini devam ettirebilmek ve daha ileri seviyelere ulaşabilmek için yetişmiş insan gücüne olan ihtiyaçlarının bilincindedirler. Bu bilinç eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve eğitim yaklaşımlarının devlet politikaları yardımıyla güncellenmesi gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Bu gereklilik okul, aile, müfredat programları ve eğitim ortamları gibi unsurlar için çaba sarf edilmesi anlamında karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte ortaya çıkan en önemli nokta, bu unsurların uygulayıcısı ve yürütücüsü görevini üstlenen öğretilerin yetiştirilmesi konusudur. Benzer şekilde Büyükcaragöz ve Çivi (1999)'ye göre nitelikli insanlar yetiştirmeye dönük faaliyetler bütünü olan eğitim sürecinde başrolü şüphesiz ki öğretmen oynamaktadır. Çünkü her türlü eğitim kurumunda, hedef alınacak davranışları belirleme, fiziksel ortamı düzenleme, gerekli araç-gereci sağlama, programı uygulama ve sonucu ölçme ve değerlendirme gibi işlemleri yürütme öğretmenin görevidir. Bu nedenle eğitim sürecinde toplumca istenilen niteliklerde insanın yetiştirilmesi için öğretmenin yeterli olması ön şart olarak kabul edilmektedir.

Sabır, özveri ve sürekli çalışmayı gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir. Bu durum, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının meslekteki başarı için önemli bir değişken olması ile yakından ilişkilidir (Çoban ve Sanalan, 2002; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Çakır, Kan ve Sünbül, 2006).

Genel anlamı ile tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir. Temelindeki iki önemli özellikten birisi uzun süreli oluşu diğeri ise; bilişsel, duygusal ve davranışsal biçimleri içermesidir (AOF). Bu biçimler karşılıklı olarak birbirini etkiler ve birbirinden etkilenir. Başka bir ifade ile tutum, gözlenebilen bir davranış değil, davranışa neden olabilecek bir eğilimdir.

Bireyin bir işi yaparken yaptığı işle ilgili tutumunun işin sonundaki ürünü etkileyebileceği ve mesleğini sevmeyen birinin o meslekte başarılı olamayacağı toplumda oldukça yaygın bir kavramdır (Güven, 1988). Bu nedenle tutum kavramı öğretmenlik mesleği için çok önemlidir. Çünkü öğretmenlik mesleğinde işin sonucunda ortaya çıkacak olan ürün, başka bireylerin eğitimini ve yetiştirilmesini doğrudan etkilemektedir. Ayrıca öğretmenlik mesleği için bu önemi, başka bir şekilde Atasoy (2002) tutumun, kişide bir şeye karşı ilgi uyandırmasını sağlayan merak ve değerlendirme gibi özellikleri de kapsadığı için sadece öğrenmenin olup olmaması değil aynı zamanda öğrenme tarzını da değiştirdiğini, yani kişinin bilişsel stratejileri kullanmasını etkilediğini vurgulayarak dile getirmektedir. Yani bir öğretmen için mesleğine karşı tutumunun yüksek olması demek kendini sürekli geliştirme ihtiyacı hissetmesi ve farklı öğretim yaklaşımlarını bulunduğu sınıf ortamına sokması demektir. Çünkü bu faktörler öğretmenin kendi bilişsel stratejilerinin ürünüdür. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yüksek bir öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi yeterlik duygusuna sahip oldukları zaman mesleklerinde daha azimli olacakları ve daha fazla çalışacakları (Kahyaoglu ve Yangın, 2007), öğretmenlerin mesleklerine karşı olan tutumlarının öğretmenlik mesleğini yerine getirmede büyük önem taşıdığı (Erdem ve Anılan, 2000) ve son olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının, mesleğe bakış açılarının ve mesleğe bağladıkları değerlerinin (Gürbütürk ve Genç, 2004) ve algılarının bir göstergesi olduğu (Üstün, Erkan ve Akman, 2004) düşünceleri de tutumun öğretmenlik mesleği için çok önemli bir unsur olduğu gerçeğini desteklemektedir. Bununla birlikte ilköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin fen konularına karşı tutumları ve bu konuları öğretme hakkındaki inançları, öğrencilerinin “fen bilgisi” öğrenme düzeylerini belirlemektedir (Mulholland ve Wallace, 2001).

Bu görüşüler ışığında, öğrenilenlerin özellikle günlük hayatla ilişkilendirilebilmesi boyutunda önemli bir yere sahip fen bilgisi dersi öğretmenlerinin, mesleklerine karşı sahip oldukları tutumları biraz daha ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada da, ilköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı sahip oldukları tutum düzeyleri cinsiyet ve mezun oldukları lise türü de dikkate alınarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu düzeyler, farklı maddeler için verilen cevaplardan elde edilen bulgulara göre yorumlanmış ve öneriler sunulmuştur.

YÖNTEM

Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören son sınıf, fen bilgisi öğretmen adayları oluşturmaktadır. Son sınıf öğrencilerinin seçilmesinin sebebi, YÖK programında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersini alıyor olmaları ve diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere göre öğretmenlik mesleğine biraz daha yakın oldukları inancıdır. Bunun yanı sıra öğrenim gördükleri süredeki süreçleri iyi değerlendirebilecekleri kanaatidir. Örnekleme ulaşılabilen 125 öğretmen adayı yer almıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu betimsel araştırmada tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olan tutumlarının belirlenmesi amacıyla Çetin (2006) tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” kullanılmış ve ders saatleri içinde adaylara uygulanmıştır. Ölçek uygulanırken maddelerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ölçek 20'si olumlu, 15'i olumsuz toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin bütünü için güvenilirlik katsayısı başka bölüm öğrencilerinden oluşan bir grup üzerinde hesaplanmış ve 0,69 olarak bulunmuştur. Maddeler “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karasızım”, “Katılmıyorum” ve “Hiç katılmıyorum” şeklinde beş kategoride ölçeklendirilmiştir. Olumlu cümleler “Tamamen katılıyorum” kategorisinden başlayarak 5 ile 1 arasında, olumsuz cümleler ise aynı kategorilerden başlayarak 1 ile 5 arasında puanlandırılmıştır. Ölçeğin tamamından alınabilecek en yüksek puan 165 en düşük puan ise 35'tir.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Her bir öğretmen adayının “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği”ne verdikleri cevapların ortalamaları hesaplanmıştır. Cinsiyetin tutum üzerinde bir etkisinin olup olmadığının tespit edilmesinde bağımsız grup t-testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının tutum ölçeği puan ortalamalarının, mezun oldukları lise türüne göre değişip değişmediğini bulmak için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. İstatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Alınan puanların değerlendirilmesinde ortalama değerlerinden yararlanılmıştır. Bu değerler anlamlandırılırken Karaçöp (2006) tarafından Likert tipi ölçekler için belirlenen sınırlardan faydalanılmıştır. Bu sınırlar aşağıdaki gibidir:

Seçenekler	Sınırlar	
	Olumlu cümle	Olumsuz cümle
Tamamen katılıyorum	4,21 – 5,00	1,00 – 1,80
Katılıyorum	3,41 – 4,20	1,81 – 2,60
Karasızım	2,61 – 3,40	2,61 – 3,40
Katılmıyorum	1,81 – 2,60	3,41 – 4,20
Hiç katılmıyorum	1,00 – 1,80	4,21 – 5,00

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde çalışmada elde edilen verilerin analizleri sunulmuştur.

Tablo 1
Öğretmen adaylarının cinsiyet ve mezun oldukları lise türü dağılımları

		Sayı(f)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kız	60	48
	Erkek	65	52
Mezun olunan lise türü	Anadolu Lisesi	29	23,2
	Fen Lisesi	2	1,6
	Öğretmen Lisesi	18	14,4
	Düz Lise	76	60,8

Tablo1 incelendiğinde örneklemin %48'inin kız, %52'sinin erkek olduğu dolayısıyla birbirlerine yakın dağılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının büyük bölümü (%60,8) düz liselerden mezun olmakla birlikte %23,2'lik kısmı Anadolu lisesi, %14,4'lük kısmı da öğretmen lisesi mezunudur.

Tablo 2
Öğretmen adaylarının cinsiyete göre verdikleri cevapların analizi

		Cinsiyet	X	ss	t	p
<i>Mesleki tutum</i>	Kız	60	126,66	7,92	1,236	0,219
	Erkek	65	124,83	8,62		

Tablo 2'de öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar yer almaktadır. Bu tablo incelendiğinde, cinsiyetin "öğretmenlik mesleğine karşı tutum" üzerinde anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı anlaşılmaktadır ($t_{(124)}=1,236$; $p>0,05$). Benzer şekilde Tablo 3'de verilen sonuçlar, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türünün; mesleğe karşı olan tutumlarını anlamlı bir farklılık ortaya çıkaracak kadar etkilemediğini göstermektedir ($F(3,121)=0,506$; $p>0,05$).

Tablo 3
Öğretmen adaylarının mezun oldukları liseye göre cevaplarının analizi

	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbest. derecesi	Kareler ort.	F	p
Mesleki Tutum	Grup arası	106,21	3	35,40	0,506	0,679
	Gruplar içi	8459,42	121	69,91		
	Toplam	8565,63	124			

Tablo 4’de öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği”ne verdiklerin cevapların puan ortalamaları verilmiştir. Bu puan ortalamaları değerlendirilerek her bir madde için öğretmen adaylarının düşünceleri yorumlanmıştır. Bu yorumlar yapılırken ortalamaların dâhil oldukları sınırlar göz önünde bulundurulmuştur. Tablo 4 incelendiğinde, ilk olarak göze çarpan maddeler en düşük ortalamaya (2,94 ve 2,97) sahip olan 31 ve 7 numaralı maddedir. Bu maddelerden ilki öğretmen adaylarının, kendilerini sürekli yenileme ve geliştirme gerekliliğine uzak olduklarını, ikincisi ise adayların eğitimlerinin son aşamasına gelmiş olmalarına rağmen hâlâ gelecekte yapacakları mesleğin kişiliklerine uygun olup olmadığı konusunda ne kadar kararsız olduklarının bir göstergeleridir. Fakat ilginç bir şekilde öğretmen adayları 1, 3, 4 ve 5 numaralı maddelerde aldıkları puan ortalamaları (sırası ile 3,43-3,56-3,60 ve 3,64) ile nerede ise tam tersi görüşler belirtmişlerdir. Bu iki maddenin yanı sıra 17 numaralı maddenin ortalaması (3,01) da, maalesef öğretmen adaylarının, mesleklerinin kendilerini maddi veya manevi olarak tatmin edemeyeceği inancında olduklarını göstermiştir. Bu manevi tatminsizlik ve meslekte mutsuz olma korkusu 9. ve 20. maddelerde de düşük ortalama puanlar (3,38 ve 3,32) ile tekrar ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının meslekleri ile ilgili olarak yaşadıkları kararsızlıklar sırası ile 8, 11, 25, 29 ve 32 numaralı maddelerde devam etmektedir. Bu maddeler incelendiğinde, üzümlere belirtmek gerekir ki; öğretmen adaylarının henüz mesleğin ciddiyetini ve vicdani boyutunu tam olarak anlamadıkları, hâlâ bu konuları sorguladıkları ve büyük ihtimalle gelecekteki meslekleri olan öğretmenliğe bağlanma korkusu taşımakta oldukları görülmektedir. Bu kaygı verici sonuçlara rağmen en yüksek ortalamaya (4, 26) sahip olan madde 19 numaralı maddedir. Öğretmen adayları bu maddede korkularına rağmen ileride bu meslekte başarılı olabilmek için yine de çok çaba sarf ettiklerini dile getirmişlerdir. Benzer şekilde 2 numaralı madde ile de meslekleri ile ilgili faaliyetlerden zevk aldıklarını dile getirmişlerdir. Fakat yukarıda bahsi geçen endişe verici sonuçların aksine ilginç bir şekilde öğretmen adayları 12 numaralı maddede 4,08 puan ortalaması ile bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtiklerini ifade etmişlerdir. Tabi bu tercihin altında yatan sebepler ayrıca araştırılma konusu olabilir. Ama burada ilk akla gelen öğrenim süreci bittikten sonra kısa sürede meslek sahibi olma ihtimallerinin (belki diğer bölümlere göre) daha fazla olma düşüncesinin var olması olasıdır. 10 numaralı maddede ise öğretmenlik mesleğine olan sevgilerini 3,70 puan ortalaması ile dile getirmişlerdir.

Bahsi geçen ve ön plana çıkan bu maddelerin dışında kalan tüm maddeler için ortalamalar olumlu maddelerde katılıyorum, olumsuz maddelerde ise katılmıyorum tercihlerinin sınırları içerisinde. Yukarıda ki bazı olumsuzlukların yanı sıra, öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin paylaşım isteyen (madde 23) ve ana bileşenlerinin onur, sabır ve özveri gibi üst düzey değerler olduğunun (madde 27, 28 ve 35) bilincinde olduklarını da göstermişlerdir. Ayrıca sınıf ortamından hoşlandıkları ve insanlara bir şey öğretmenin güzel bir duygu olduğunu da belirtmişlerdir (madde 34 ve 15). Son olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini ne kadar istedikleri tartışılabilir ayrı bir konu olsa da bu mesleği hak ettiği şekilde yerine getirebileceklerine olan inançları memnun edicidir (madde 21). Ayrıca ölçeğin tamamı için elde edilmiş olan 125,71'lik ortalama puan öğretmen adaylarının mesleklerine karşı tutumlarının çok da olumsuz olmadığını bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 4
Öğretmen adaylarının tutum ölçeği maddelere verdikleri cevapların puan ortalamaları

Ölçekte yer alan maddeler	X	ss
Benim için en ideal meslek öğretmenliktir (+)	3,43	,901
Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor. (-)	4,03	,861
Bir ömür boyu öğretmenlik yapabilirim. (+)	3,56	,893
Öğretmenliğin bence hiçbir cazip yanı yoktur. (-)	3,60	,950
Öğretmenlik benim için bir tutkudur. (+)	3,64	1,146
Bu mesleğin bana çok şey kazandıracağını düşünmüyorum. (-)	3,91	,730
Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünmüyorum. (-)	2,97	,999
Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum. (+)	3,31	1,011
Öğretmenlikten alacağım manevi doyumu hiçbir şeye değişmem. (+)	3,38	,930
Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum. (-)	3,70	,969
Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz. (+)	3,40	,942
Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim. (+)	4,08	,655
Öğretmenlikten alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum. (+)	3,83	,859
Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum. (-)	3,60	,741
İnsanlara bir şeyler öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim. (+)	3,74	,761
Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine bu mesleği seçerdim. (+)	3,50	,997
Öğretmenlik mesleğinin beni ne maddi nede manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum. (-)	3,01	1,139
Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim. (-)	3,75	,726
İleride bu meslekte başarılı olabilmek için çok çalışıyorum. (+)	4,26	,611

Tablo 4 (devam)

Öğretmen olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum. (-)	3,32	1,021
Öğretmenlik mesleğini layıkıyla yapacağımı inanıyorum. (+)	3,57	9,19
Öğretmenlik bilginin yanı sıra yetenek gerektiren bir meslektir. (+)	3,53	,930
Öğretmenlik paylaşımın en yoğun yaşandığı meslektir. (+)	3,69	1,110
Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için öğretmenlik benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur. (-)	3,79	,755
Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum. (+)	3,36	1,011
Daha iyi bir meslek bulursam bir an bile öğretmenlik yapacağımı düşünmüyorum. (-)	3,70	,927
Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir. (+)	3,56	,954
Öğretmenlik onurlu bir meslektir. (+)	3,79	,936
Öğretmenlik gibi çileli bir mesleğe başlamaktan çekiniyorum. (-)	3,35	,986
Öğretmenlik mesleği hasta toplumları kurtaracak bir ilaç gibidir. (+)	3,90	,787
Sürekli kendini yenileme düşüncesi mesleği yapma konusunda beni düşündürüyor. (-)	2,94	,990
Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir. (+)	3,38	,930
Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir. (-)	3,48	,972
Sürekli bir sınıfta hapsolmek beni sinirlendirir. (-)	3,91	,880
Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir. (+)	3,74	,784
TOPLAM PUAN	125,71	8,311

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, adayların tutumlarının, cinsiyetleri ve mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, daha önce yapılmış bazı çalışmalar (Çapa ve Çil, 2000; Erdem ve Anılan, 2000; Çakır, Kan ve Sünbül, 2006) ile örtüşmektedir. Bu tespit öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının cinsiyetlerine ya da mezun oldukları lise türüne göre oluşmadığının bir göstergesi olabilir. Özellikle mezun olunan lise türüne göre puanlarda bir farklılık oluşmaması, mesleğe karşı tutumun yüksek öğrenim düzeyinde daha fazla yerleştiğine yani diğer bir anlamıyla, lise öğrenimlerinden ziyade üniversite öğrenimlerinin öğretmen adaylarının tutumlarını belirlediği şeklinde yorumlanabilir. Elbette bu olaya sebep olabileceği düşünülen diğer faktörler başka bir çalışma kapsamında irdelenebilir.

Çalışma sonuçları dikkate alındığında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı, nispeten olumlu olsa da kendi zihinlerinde biraz karmaşık duygu ve tutumlara sahip oldukları kanaatine varılmıştır. Bu sonuç, henüz son sınıfta öğrenim gören ve yakın zamanda öğretmelik mesleğine başlayacak öğretmen adayları açısından tartışılabilir ve hatta konu ile ilgili olan kişileri farklı değerlendirme ve sonuçlara

yönlendirebilecek bir sonuçtur. Ancak tutumun meslekteki başarı için önemli bir nokta olduğu düşüncesiyle birlikte olumlu tutumlarını biraz daha arttırarak ve olumsuz düşüncelerden sıyrılmaya çalışarak mesleğe daha yüksek düzeyde tutumla başlamaları gerektiği göz ardı edilmemesi gereken bir durumdur. Bu başarı sadece öğretmen adaylarının bireysel değil aynı zamanda gelecekteki öğrencilerinin başarısını da ifade etmektedir. Çünkü tutum ve öz-yeterlik inanç düzeyi yüksek öğretmenlerin, öğrencilerini daha başarılı kılacak yöntemleri deneme isteklerinin arttığı, daha azimli oldukları ve öğrencilerinin üst düzey performans başarıları göstermeleri için daha fazla çaba gösterdikleri dile getirilmiştir (Wolfook, Rosoff ve Hoy, 1990; Bıkmaz, 2004). Bu bakış açısı dikkate alındığı zaman mesleğe karşı tutum konusunun önemi daha büyük boyutlarda ortaya çıkmaktadır.

Gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının olumlu tutumlar kazanabilmesi ve özellikle bu tutumların davranışa dönüştürülebilmesi çok önemlidir. Dolayısıyla öğretmen adaylarına verilmekte olan genel eğitimin niteliği ve niceliği arttırılmalı, onları bu konuda daha bilinçli ve duyarlı yetiştirmek için gereken çaba gösterilmelidir.

KAYNAKLAR/REFERENCES

- AOF. <<http://www.aof.edu.tr/kitap/EHSM/1024/unite12.pdf>> (18.04.2009)
- Atasoy, B. (2002). *Fen Öğrenimi ve Öğretimi*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2002, Ankara.
- Bıkmaz, F. H. (2004). "Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretiminde Öz Yeterlilik İnancı" Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Büyükkaragöz, S. S. ve Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metotları, Öğretimde Planlama Uygulama*. Beta Basım Yayım Dağıtım, 10. baskı, İstanbul.
- Çakır, Ö., Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Tutum ve Öz-yeterlilik Açısından Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenilirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37.
- Çoban, A. ve Sanalan, A. (2002). Fen Bilgisi Öğretimi Dersinde Özgün Deney Tasarımı Sürecinin Öğretmen Adayının Öz Yeterlilik Algısına Etkisi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 1-10.
- Erdem, A. R. & Anılan, H. (2000). PAÜ Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi?Özel Sayı (IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri)*, 15?16 Ekim 1998, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Bildiri, 7, 144-149.
- Gürbüzürk, O. ve Genç, S. Z. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7).

- Güven, Ç. (1988). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik anlayışları üzerine bir araştırma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3.
- Kahyaoglu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Özyeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 15(1), 73-84.
- Karaçöp, A. (2006). *İlköğretim 6-8. Sınıf Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Fizik Laboratuvar Yeterlilikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri: Erzurum Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Mulholland, J. ve Wallace, J. (2001). Teacher Induction and Elementary Science Teaching: Enhancing Self-efficacy. *Teaching and Teacher Education*, 17, 243-261.
- Üstün, E., Erkan, S. ve Akman, B. (2004). Türkiye’de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 129-136.
- Wolfook, A. E., Rosoff, B. ve Hoy, W. K. (1990). Teachers’ Sense of Efficacy and Their Belief About Managing Students. *Teaching and Teacher Education*, 6, 137-148.

İletişim/Correspondence

Mustafa AKILLI
Atatürk Üniversitesi
Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi A.B.D
25040 – Erzurum
Tel: 442 231 44 19
e-mail: mustafaakilli@atauni.edu.tr